

ERHVERVSJURA

På vej mod det kontantløse samfund

PENGE: Danskerne er i forvejen blandt de mest kortbrugende i Europa. Politikerne skal snart tage stilling til, om butikkerne skal være forpligtet til at modtage kontanter – altså mønter og pengesedler.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Lad os forestille os tre scenarier:

- 1) Jeg køber en printer til 1.200 kr. i en forretning og betaler kontant.
- 2) Jeg køber en printer til 1.200 kr. i en forretning, men da jeg vil betale, får jeg at vide, at de ikke modtager kontanter.
- 3) Jeg køber en printer i en forretning til 1.200 kr., og da jeg vil betale kontant, får jeg at vide, at der er et kontantgebyr på 7,50, så nu koster printeren 1.207,50 kr.

I dagens Danmark er scenario 1) det, der vil udspille sig, hvis jeg ønsker at betale en vare med kontanter. Danske mønter og sedler er såkaldt "lovlige betalingsmidler", og sælgeren kan ikke nægte at modtage betalingen i kontanter. Kontanter har også den fordel, at hvis sælgeren modtager pengene i god tro – det vil sige, at han ikke ved, om det er mine egne penge, nogle jeg har stjålet, eller nogle jeg har tjent på at sælge narko – ja, så kan han beholde dem, også selv om han senere får at vide, at de stammer fra ulovligheder.

Der er dog indtil videre to grænser for betaling med kontanter. Den ene følger af hvidvaskningsloven og går ud på, at det er strafbart for en erhvervsdrivende – og det gælder både ved salg af biler og huse, ved salg af tjenesteydelser og ved betaling for murer- eller snedkerarbejde – at modtage kontant betaling på 50.000 kr. eller derover. Det er ganske vist ikke strafbart for køberen at betale kontant med mere end 50.000 kr., men det hjælper jo ikke meget, hvis sælgeren kan blive straffet for at modtage dem.

Den anden begrænsning er mere praktisk betonet. Den følger af møntloven og fastslår, at »ingen har pligt til at modtage mere end 25 mønter af hver enhed«. Her er det dog op til sælgeren (modtageren) at gøre op med sig selv, om han alligevel vil modtage 500 kr. i 1-kronemønter.

En tredje begrænsning er ikke en rigtig begrænsning, men nærmere en (ikke alt for) venlig måde at få folk til at betale elektronisk i stedet for med kontanter. Det er reglen i skattelovgivningen om, at såvel erhvervsdrivende som forbrugere risikerer at hæfte for modtagerens manglende indbetaling af moms, skatter og afgifter,

hvis de betaler for eksempel en håndværker mere end 10.000 kr. i kontanter. Baggrunden for den regel, der er fra 2012, er et ønske om at begrænse sort arbejde.

Endelig skal man ikke have bevæget sig meget i detailhandelen, før man indser, at kortbetaling i meget vidt omfang har fortrængt kontantbetaling. Undersøgelser viser, at andelen af kontantbetalinger i detailhandelen er faldet fra godt 60 pct. i begyndelsen af 1990'erne til ca. 20 pct. i 2015. Lægger man betalinger med checks oveni kontantbetalingerne var andelen i begyndelsen af 1990'erne ikke så overraskende godt 80 pct.

I 2013 ønskede Dansk Erhverv, at det skulle være muligt for butikker at nægte at tage imod kontanter og et tilsvarende – om end mere begrænset – element indgik i regeringens vækstpakke fra 2015.

Lad os se det i øjnene – betaling med kontanter er under pres.

Lige før sommerferien i år afgav Betalingsrådet (der er et forum under Nationalbanken) en rapport om »kontanters rolle i samfundet«. I rapporten gennemgås en række fordele og ulemper ved kontanter som betalingsmiddel, og det nævnes bl.a. at det for ældre borgere, for socialt udsatte, for handicappede og for børn kan være en stor fordel at kunne anvende kontanter. Mere generelt opregner rådet følgende karakteristika ved kontanter: Det er en hurtig betalingsform, den giver sikkerhed for betaling, det er et bredt accepteret betalingsmiddel, der er ingen krav til teknisk infrastruktur i betalingssituationen, kontanter er håndgribelige og simple, de kan være et middel til basal budgetkontrol, de er anonyme, men de er også omkostningstunge.

Det forhold, at kontanter er "anonyme," er selvsagt både en fordel og en ulempe. De giver således ubegrænset privatliv: Ingen kan kontrollere, hvad man bruger sine penge til og Se og Hør-skandalen ville aldrig have fundet sted, hvis alle de kendte havde betalt kontant i stedet for at efterlade sig et "elektronisk spor" over deres gøremål. På den anden side er det netop anonymiteten, der gør kontanter til et eftertragtet mål for tyveri og røveri, ligesom det gør dem velegnede at bruge i den sorte økonomi og til kriminelle betalinger.

At kontanter ikke kræver

De fleste kan stadig godt lide at have kontanter på sig. Men snart kan kasseapparaterne være tomme med det kontantløse samfund. Digitale betalinger tager over.

” Helt sikkert er det, at det vil blive sværere og sværere for onkel Joakim at få sig et ordentligt pengebad, hvis han ikke sørger for at sikre sig i tide.

Lars Bo Langsted,
professor, Aalborg Universitet

teknisk infrastruktur betyder naturligvis – som det også nævnes i rapporten – at person til person betalinger let kan foretages med kontanter, men den seneste udvikling med Swipp og MobilePay muliggør også smidig og enkel betaling mellem personer. Forudsat naturligvis de begge har en smartphone og begge har tilmeldt sig betalingsløsningen. Det nævnes ikke, at kontanter også er det eneste, der altid virker. Når »systemet er nede«, og man

fortvivlet står og har købt en masse varer, som man ikke kan betale for elektronisk, er kontanter den perfekte løsning. Det er også i dag den eneste løsning, da check-clearing-ordningen bliver afskaffet pr. 1. januar 2017, og man således ikke længere selv kan forvente at kunne betale med en check – hvis man altså skulle tilhøre det forsvindende lille mindretal i befolkningen, der fortsat har et checkhæfte.

De forretningsdrivende er som udgangspunkt interesseret i at modtage enhver form for betaling, som kunderne ønsker at bruge, og som kan give omsætning i butikken, men de peger også på, at håndtering af kontanter er omkostningstungt og øger risikoen for røveri og tyveri. Den samfundsmæssige omkostning ved håndtering af en kontantbetaling er ca. 7 kr., hvor den kun er ca. 3 kr. pr. betaling med dankort. At omkostninger ved kontantbetalinger og deraf følgende øget sikkerhed i butikker med videre »må forventes at blive overvæltet på forbrugernes«, er den eneste bemærkning i rapporten, der giver anledning til vis undren. Ja, naturligvis – alle omkostninger ved at drive en virksomhed bliver vel »overvæltet på forbrugernes« i det omfang dette konkurrence-mæssigt er muligt. Af samme grund har det altid slået mig med undren, at man ved mange typer af elek-

troniske betalinger bliver præsenteret for et særligt "gebyr" – det være sig et kortgebyr eller et "faktura-gebyr", også hvor man ikke får tilbudt andre betalingsløsninger. Ud fra den logik kunne man også hæve prisen med et særligt "husleje-gebyr", et "løngebyr" eller et "underleverandørgebyr".

Rådets 13 eksterne medlemmer og seks repræsentanter for Nationalbanken kunne da heller ikke blive enige om en løsning. De kunne dog blive enige om, at det ikke var en god idé at fastholde status quo, hvor kontant betaling – bortset fra

visse undtagelser med ubemandet salg – altid skal kunne ske, hvis man også modtager elektronisk betaling. De kunne også blive enige om, at det på den anden side heller ikke var anbefalelsesværdigt at gennemføre en fuld ophævelse af pligten til at tage imod kontanter.

Om scenario 2) og scenario 3) ad åre måtte blive aktuelle er vel ikke givet, og der er et fortsat øget antal kontanter i omløb – men helt sikkert er det, at det vil blive sværere og sværere for onkel Joakim at få sig et ordentligt pengebad, hvis han ikke sørger for at sikre sig i tide.

BUSINESS TO BUSINESS

Inventar

LAGER- OG PALLEREOLER

Vi har opkøbt et kæmpe parti af nye lager- og pallereoler i høj kvalitet fra et konkursbo. Alt skal væk nu, derfor giver vi op til 70% i rabat. Ring og få Danmarks bedste reotilbud.

Tlf. 20 65 80 88

Forretnings-anliggender

LEJ EN PAVILLON - kontor/undervisning

www.jydskfynsk.dk

Køb og salg

Eur-paller - Købes og sælges
Toft, Odder. Tlf. 86 54 13 19

BtB annoncering
Ring venligst på tlf. 8738 3595
Jyllands-Posten